

## OMISTATKO PELTOA, METSÄÄ TAI RANTATONTIN?

Maa- ja metsätalous kuormittavat vesistöjä, mutta hyvällä suunnittelulla ja joskus pienilläkin toimenpiteillä vaikutuksia voidaan vähentää. Ranta-asukaskin voi omalta osaltaan vaikuttaa vedenlaatuun ja maisemaan.

Tämä esite tarjoaa vinkkejä siihen, miten sinä voit osallistua lähivesistösi parantamiseen ja vähentää omistamasi maa-alueen aiheuttamaa kuormitusta.

### LISÄTIETOA

[sll.fi/vesisto-opas](http://sll.fi/vesisto-opas)

Ilmainen vesiensuojeluopas

[ymparisto.fi/vesi](http://ymparisto.fi/vesi)

Tietoa vesistöjen tilasta ja kunnostuksesta

[syke.fi/avointieto](http://syke.fi/avointieto)

Tietoa vesistöistä ja vedenlaadusta

[metsakeskus.fi](http://metsakeskus.fi)

Ohjeita vesiensuojeluun metsätaloudessa ja tietoa rahoituksesta

[metsonpolku.fi](http://metsonpolku.fi)

Tietoa metsien vapaaehtoisesta suojelusta

[proagria.fi](http://proagria.fi)

Ohjeita vesiensuojeluun maataloudessa ja tietoa rahoituksesta

[ely-keskus.fi](http://ely-keskus.fi)

Tietoa korvauksista ja toimenpiteiden rahoituksista

[vesiensuojelu.fi/jatevesi](http://vesiensuojelu.fi/jatevesi)

Opas jäteveden käsittelyyn

[metsa.fi/freshabit](http://metsa.fi/freshabit)

Freshabit LIFE IP -vesiensuojeluhanke



**FRESHABIT LIFE IP (LIFE14 IPE/FI/023)**

Hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai EASME ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

# Maan- omistajan vesien- suojaus- vinkit

Suomen  Luonnonsuojeluliitto



AARNO ISOMÄKI / VASTAVALO

## VINKIT MAANVILJELIJÄLLE

### OJAT KUNTOON LUONNONMUKAISESTI

Luonnonmukaisessa peruskuivatuksessa ojat saavat mutkitella ja niissä on tulvatasanteita, kasvillisuus-rantoja, pohjapatoja ja laskeutusaltaita. Kuivatustulos pysyy samana, mutta ravinnepäästöt ja kunnossapito-tarve pienenevät.

### LANNOITA TARKOITUKSEN MUKAISESTI

Räättälöi viljelymenetelmät kullekin peltolohkolle sopiviksi, pidä maa hyvässä kasvukunnossa, äläkä lannoita viljelykasvejasi liikaa. Tällöin ravinteet sitoutuvat viljelykasveihin eivätkä karkaa vesistöihin. Myös suojavyöhykkeet, talviaikainen kasvipeitteisyys ja muut ympäristökorvausjärjestelmän toimenpiteet vähentävät karkaavien ravinteiden määrää.

### PERUSTA KOSTEIKKO

Kosteikossa veden virtaus hidastuu ja ravinteita sitou-tuu sekä pohjan sedimenttiin että kasveihin. Kosteikon reunakasvillisuus toimii suojavyöhykkeenä pellon ja vesistön välillä. Veden ja kasvillisuuden vaihtelu luo monimuotoisen elinympäristön erilaisille eläimille.

### SUOSI RANTAL Aidunnusta

Rantalaidunnus lisää luonnon monimuotoisuutta. Laidunnus ei lisää vesistö päästöjä, vaan eläimet korjaavat talteen kasveihin sitoutuneet ravinteet. Ylilaidunnusta ja kasvipeitteen kulumista pitää kuitenkin välttää eikä laitumelle saa viedä lisärehua.



ANTERO OHRANEN

## VINKIT METSÄNOMISTAJALLE

### VÄLTÄ MAANPINNAN RIKKOMISTA

Vesien suojelussa oleellista on välttää maanpinnan käsittelyä. Etenkin turvemaidella maanmuokkaus ja kunnostusojitus avohakkuun jälkeen aiheuttavat voimakasta kuormitusta vesistöihin. Hyvä vaihtoehto on avohakkuuton metsätalous. Siinä maata ei muokata ja taimikko syntyy luontaisesti. Tämä säästää metsän-omistajalle koituvia kuluja, eikä vähennä tuloja.

### ENNALLISTA

Monet vanhoista suo-ojituksista on todettu epäonnis-tuneiksi, eikä puun tuotto ole lisääntynyt odotetulla tavalla. Tällaiset suot on mahdollista ennallistaa. Ennallistettu suo pidättää taas vettä, lisää luonnon monimuotoisuutta sekä vähentää tulvia ja ravinne-päästöjä vesistöihin

### OTA SELVÄÄ KORVAUKSISTA

Jos haluat suojella metsikkösi kokonaan tai määrä-ajaksi, se voidaan korvata. Pienvesistöjen lähimetsät, tulvametsät ja metsäluhdat ovat arvokkaita elinympä-ristöjä ja täyttävät yleensä suojelukorvauksen kriteerit.

### HAE TUKEA

Lähivesistöjen tila paranee pohjapadoilla, laskeutus-aitailla ja kosteikoilla. Usean metsätilan yhteisiin toimenpiteisiin voi saada tukea. Osallistuminen on vapaaehtoista, eikä aiheuta maanomistajalle yleensä kustannuksia. Rakenteiden tulee olla riittävän tehokkaita ja niitä tulee huoltaa säännöllisesti.



EEMELI PELTONEN / VASTAVALO

## VINKIT RANTA-ASUKKAALLE

### SÄILYTÄ RANTA LUONNONTILAISENA

Rantatontin hallittu hoitamattomuus lisää luonnon monimuotoisuutta. Kylvönurmikko ei sido vesistöihin kulkeutuvia ravinteita yhtä hyvin kuin luonnon-tilainen kasvillisuus. Hoida vain niitä alueita missä oleskellaan ja anna polkujen muodostua itseksensä. Vältä liian rajua puuston harventamista, jotta ranta-maisema säilyy eheänä.

### HUOLEHDI JÄTEVESISTÄ

Mitä vähemmän jätevetä, sitä helpompaa sen käsitely on. Kantovesi ja kompostikäymälä sopivat mök-keilyyn. Vakituisen asunnon jätevedet tulee käsitellä huolellisesti. Sekä kukkaron että ympäristön kannalta edullisimpia ovat ratkaisut, joissa käymäläjätteet ja pesuvedet käsitellään erikseen.

### RUOPPAA HARKITEN

Matalat rannat ja niihin liittyvät tulva-alueet ovat monimuotoisia elinympäristöjä, joiden lajisto kärsii ruoppauksista. Jos ruoppaus on välttämätöntä, tee se mahdollisimman pienellä alueella, talviaikaan ja välttäen kaikkea vesiympäristölle koituvaa häiriötä.

### MALTTIA KAAVOITUKSEEN

Rakentamisen tulee sopeutua rantamaisemaan ja muuhun ympäristöön. Kaavoituksessa on tärkeää jättää riittävä määrä rantaa rakentamattomaksi luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja virkistys-käyttäjien tarpeisiin.